

השובר את הפועלים פרק שביעי בבא מציעא

על

פא א ב מיי פיה מהל'
מעט הלי ט ס סג
עשין קלה מושיע יד
סיי שלם סטרי ק :

מנת שיאכל בני בשכרי. פי' בקונ' שיאכל בנו עם האב
בשכר פעולה האב וקשה דמאי פריך בנו אמאי חייב הא דהוא
מקח גמר הוא ומאי קאמר נמי דמיחוי כמקח אלא נראה בשכרו
היינו תחזיו ואליטריך להתנות שיאכל הבן כמו שירלה אפילו
יאכל יותר מן האב והא דפריך ואי
אמרת משלו הוא אוכל אמאי חייב
היינו אמאי חייב בכל מה שיאכל
הוא לא הוה לו לחייבו אלא כמה
שאוכל יותר מן האב :

הרי זה אוכל ופטור מן המעשר. על מנת
שאוכל אני ובני או שיאכל בנו בשכרי הוא
אוכל ופטור ובנו אוכל והייב ואי אמרת משלו
הוא אוכל בנו אמאי חייב, אמר רבינא משום
דמיחוי כמקח דא שבע * והשובר את הפועל
לעשות בנטע רבעי שלו הרי אלו לא יאכלו
ואם לא הודיעם פודה ומאכילין ואי אמרת
משל שמים הוא אוכל אמאי פודה ומאכילין
איסורא לא זכי להו רחמנא * וכי תימא הבא
נמי משום דמיחוי כמקח מעות בשלמא
נתפרסו עגוליו מיהו כמקח מעות אלא
נתפתחו חביותיו מאי מקח מעות איכא מידע
ידע דאפביל להו למעשה אמר רב ששת
נתפתחו חביותיו לבור והתניא אין משייר
בבור עקבא דאמר משקפה דאמר ליה
לא הוה ידעינן וצמצא להו איבעי לכו אסקי
אדעתייכו בלמא מקפה באחרא דהווא גברא
דנגיד איהו מקפה והוהשחא רהני * רב וביד
רבבי ר' הושעיא אין משייר לבור ויקפה רה
עקבא אומר משיילה בחביות אפי' תימא
שלא נתפתחו חביותיו לבור דאמר ליה לא
הוה ידעינן דמשלי וצמצא להו איבעי לכו
אסקי אדעתייכו בלמא משלי באחרא דהווא
דשריק הווא משלי בא שמוץ קוצין אים על
די עצמו על ידי בנו ובתו הגדולים על ידי
עבדו ושפתו הגדולים ועל ידי אשתו מפני
שיש בהן דעת אבל אינו קוצין לא על ידי
בנו ובתו הקטנים ולא על ידי עבדו ושפתו
הקטנים ולא על ידי בהמתו מפני שאין בהן
דעת קא סלקא דעתך במעלה להן מוונות אי
אמרת בשלמא משל שמים הוא אוכל משום
הכי אינו קוצין אלא אי אמרת משלו הוא
אוכל קטנים נמי נמי להו הכא במאי עסקינן
בשאין מעלה להן מוונות אי הכי גדולים נמי
גדולים ידעי וקא מרלי והא תנא ר' הושעיא
קוצין אים על ידי עצמו ועל ידי אשתו אבל
לא על ידי בהמתו ועל ידי בנו ובתו הגדולים
רבנן קטנים מאי לאו אידי ואידי במעלה להן מוונות ובהא קא מפיצי דמי סבר
משלו הוא אוכל ונר סבר משל שמים הוא אוכל
ולא קשיא באן בשאין מעלה להן מוונות ובהא קא מפיצי דמי סבר
אוקימתא במעלה להן מוונות אי הכי קטנים נמי נקיין להוציערייהו דבנו ובתו
הקטנים לא זכי ליה רחמנא במאי אוקימתא למרנן בשאין מעלה להן מוונות
הניחא

מנת שיאכל בני בשכרי. פי' בקונ' שיאכל בנו עם האב
בשכר פעולה האב וקשה דמאי פריך בנו אמאי חייב הא דהוא
מקח גמר הוא ומאי קאמר נמי דמיחוי כמקח אלא נראה בשכרו
היינו תחזיו ואליטריך להתנות שיאכל הבן כמו שירלה אפילו
יאכל יותר מן האב והא דפריך ואי
אמרת משלו הוא אוכל אמאי חייב
היינו אמאי חייב בכל מה שיאכל
הוא לא הוה לו לחייבו אלא כמה
שאוכל יותר מן האב :

הכי גרסינן בספרים שלנו אלא אי
אמרת משל שמים הוא אוכל
אמאי פודה ומאכילין איסורא לא זכי
ליה כו' אבל אי משלו הוא אוכל
אחי שפיר שהרי הוא כאילו התנה
עמו מעיקרא כדפרישית לעיל ומשני
משום דמיחוי כמקח טעות ור"ח פי'
אמאי פודה ומאכילין יאכלו בלא פרייה
כיון דמשל שמים אוכל ומשני איסורא
לא זכי ליה רחמנא ולגירסא זו קשה
לדחתי הוה ליה למפוך אמאי אוכלין
כלל דהכי פריך בסמוך גבי נתפרסו
עגוליו והוה ליה לשנויי משום
דמיחוי כמקח טעות כדמשני בסמוך :

פא ד ה מיי טס הלי
סג עשין קלה מושיע יד
סיי שלם סטרי ק :

לוקח מקח שלא גמרה מלאכתו :

כלוקח מקח שלא גמרה מלאכתו :
ואי אמרת משלו הוא אוכל ושכרו
הוא ואפילו הכי פטריה רחמנא
מכפפך דדרשינן ליה מה נפסך
אוכל ופטור אף פועל אוכל ופטור :
בנו אמאי חייב. הא בשכר אביו הוא
אוכל כאביו : משום דמיחוי כי מקח .
הואיל ואמאי חבל אכילה דדידי דלינו
בחנאי אפי' דבשכר הוא לא דמיח
למקח : הרי אלו לא יאכלו . דבעי
חומה דגמר קודם קודם ממעשר
ובתחילה על מנת כן נשכרו לו : ואם
לא הודיעו מתחילה . לטעות עמו
בנטע רבעי פודה ומאכילין : כמקח
טעות . ואילמלי הודיען לא היו
נשכרים לו : נתפרסו עגוליו .
קליעות שדרסן בעיגולין וגמרה
מלאכתו למעשר ופטור ונתפרסו
ולריך לחזור ולדרסן : פרי אלו לא
יאכלו . דאין פועל אוכל דבכר
שגמרה מלאכתו למעשר כדתיחא
לעיל (דף פס.) יאל הבדל בחמרים
וכו' : נתפרסו פטורין . שיתלו
מגופותיהם ושכרו לכותמן : הרי אלו
לא יאכלו . דגמרה מלאכתו למעשר :
ואם לא הודיעו . לקמן פריך גבי
חביות ממי אודעינהו כשי : בשלמא
נתפרסו עגוליו איכא מקח טעות .
שכחאמר להן תחילה השכרו לי
לדרוס בעיגולין פקדינן היו שזו
תחלה דריסוהו ושידין לא גמרה
מלאכתו : מידע ידעי דאיכא
למעשר . דמשייר לבור הוי יין
למעשר : שנתפרסו פטורין לבור .
שנשפטו לבור ופכרתי הוי שלא
הוילאוהו משם משייר מן הגם לתוכו :
והתניא יין משייר לבור . הוי גמרו
למעשר והרי ירד : משיקפה .
משיקפלו החלטים על פי הבור
כשמתחיל להיות תוסס וטוענין הזגין
ומשליכין : דאמר ליה לא סוילא
ידעין . דמקי : פיצעי לכו לאסוקי
כו' . משאמרת לכו שאתי שוכר
אתכם למשכו מן הבור וכיון דלא
אסוק אדעתייכו סבור וקבול : הוא
דנגיד . המושט מן הבור : משיקפה
בפנינו . משנתן בחביות והוא תוסס
ורתיחוהו עולה ומקלת שמרין קופאין
למעלה וקודם שיגופו אותן חביות
שולין אותן רתיחות ומשליכין : דמשלי .
בכר נישולו רתיחותיו ממנו לחון :
דשיק . הסותמו במוטות קוצין .
ליטול מוטות ולא יאכל : על ידי פלמו .
בשביל עלמו : מפני שיש בסך דעת .
ידעי וקא מחלי : במעלה להן
מוונות . ושכר פעולתן שלו : אי אמרת
משל שמים הוא אוכל משום הכי

לקמן טז.

דכל לא גרס
וכח נק ליה
רחמנא הבא
נמי פ"ט

פי"ו

טז

לקמן טז. * כמקח
הוא עשה כדלעיל
טז יאמר מלאכה
וזכר רב משכר
למותר שכל
למותר הפסוק
אז קודם דמי
האמרת וכן כפי
האמרת וכן כפי
טז כמקח
למותר כדלעיל
פ"ט פ"ט
הוא אמאי חייב
ועליו ובהא קא
פ"ט פ"ט
אכלו פ"ט
אכלו פ"ט

צו מיי פ"ט מהלכות
מעט הלי יד סג
עשין קלה מושיע יד
סיי שלם סטרי ק :

אמא טעוה
הוא עשה כדלעיל
טז יאמר מלאכה
וזכר רב משכר
למותר שכל
למותר הפסוק
אז קודם דמי
האמרת וכן כפי
האמרת וכן כפי
טז כמקח
למותר כדלעיל
פ"ט פ"ט
הוא אמאי חייב
ועליו ובהא קא
פ"ט פ"ט
אכלו פ"ט
אכלו פ"ט

אמא טעוה
הוא עשה כדלעיל
טז יאמר מלאכה
וזכר רב משכר
למותר שכל
למותר הפסוק
אז קודם דמי
האמרת וכן כפי
האמרת וכן כפי
טז כמקח
למותר כדלעיל
פ"ט פ"ט
הוא אמאי חייב
ועליו ובהא קא
פ"ט פ"ט
אכלו פ"ט
אכלו פ"ט

הוא עשה כדלעיל
טז יאמר מלאכה
וזכר רב משכר
למותר שכל
למותר הפסוק
אז קודם דמי
האמרת וכן כפי
האמרת וכן כפי
טז כמקח
למותר כדלעיל
פ"ט פ"ט
הוא אמאי חייב
ועליו ובהא קא
פ"ט פ"ט
אכלו פ"ט
אכלו פ"ט

פ"ט עבדיו הקטנים דאין לפועל קטן זכות אלא כשנותן לחוך פיו : אלא אי אמרת משלו
אינו קולץ . כי הכי דאגרייהו דדיה חילתין נמי דידיה : שאין מעלה להן מוונות . ואלו שכן
יכול למר לעבד טעם עמי ואיני זקן ופולגתא היא במסכת גיטין (דף ק"ג.) ובהמורו משום לאו
דישה שלו אינו רשאי לחסמה : ופתי ר' אשעיה קולץ אדם על ידי עלמו ועל ידי אשמו אבל לא
על ידי בניו הגדולים . אבל לא הקטנים : וקולץ על ידי שפחה ועבדו וכו' . קשיא עבדים קטנים
מחני וברייתא : דמר סבר . תנא דמתניתין : משל שמים הוא אוכל . הלכך לית להו למרייהו
שימנה לפיהן : אי הכי . בט ובתו נמי נקיין להו : במאי אוקימתא וכו' . ולשולם משלו הוא אוכל
הניחא

פ"ט עבדיו הקטנים דאין לפועל קטן זכות אלא כשנותן לחוך פיו : אלא אי אמרת משלו
אינו קולץ . כי הכי דאגרייהו דדיה חילתין נמי דידיה : שאין מעלה להן מוונות . ואלו שכן
יכול למר לעבד טעם עמי ואיני זקן ופולגתא היא במסכת גיטין (דף ק"ג.) ובהמורו משום לאו
דישה שלו אינו רשאי לחסמה : ופתי ר' אשעיה קולץ אדם על ידי עלמו ועל ידי אשמו אבל לא
על ידי בניו הגדולים . אבל לא הקטנים : וקולץ על ידי שפחה ועבדו וכו' . קשיא עבדים קטנים
מחני וברייתא : דמר סבר . תנא דמתניתין : משל שמים הוא אוכל . הלכך לית להו למרייהו
שימנה לפיהן : אי הכי . בט ובתו נמי נקיין להו : במאי אוקימתא וכו' . ולשולם משלו הוא אוכל
הניחא

הוא עשה כדלעיל
טז יאמר מלאכה
וזכר רב משכר
למותר שכל
למותר הפסוק
אז קודם דמי
האמרת וכן כפי
האמרת וכן כפי
טז כמקח
למותר כדלעיל
פ"ט פ"ט
הוא אמאי חייב
ועליו ובהא קא
פ"ט פ"ט
אכלו פ"ט
אכלו פ"ט